WASHINGTON D C

I чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 23. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 4-го ЛЮТОГО 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 4, 1964 No. 23. VOL. LXXI.

РЕЙНДЖЕР 6 ПОЦІЛИВ МІСЯЦЬ, АЛЕ НЕ ПЕРЕДАВ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ФОТО

Пасадена, Каліфорнія. — 2-го лютого ракета Рейнджер 6 поцілила згідно з пляном Місяць, але науковці не є з цього вповні задоволені, бо 6 телевізійних камер, які мали в останніх мінутах лету зробити 3 000 світлин поверхні Місяця, не діяли, і нема фотографічних знімків. Науковці в Джетовій Ляборатоії у Каліфорнійськім Технологічнім Інституті працюють над тим, що могло бути причиною цієї невдачі. Фотографії поверхні Місяця є конечні, і до одного місяця Космічна Адміністрація має вислати Рейнджера ч. 7, щоб переслав на Землю світлини. Можливо, що ця висилка дещо припізниться, бо науковці хочуть раніше знайти причину невдачі з фотами. Англійці хвалять американський успіх. Радіовий телескоп в Джадрелл Бенку 30 секунд після передбаченого терміну зловив той момент, як Рейнджер 6 падав на Місяць в призначене місце. Рейнджер 6 випустили в четвер о год. 10:49 перед полуднем з Кейп Кеннеді на Флориді, а о год. 4:30 по полудні ствердженo, що треба буди поправити його напрям, щоб він впав на так зване „Спокійне море" на Місяці. В п'ятницю з успіхом змінили напрям ракети і в суботу 1-го лютого з нетерпеливістю цілий науковий світ чекав на год. 4:24 перед полуднем в неділю, коли, згідно з обрахунком науковців, ракета мала впасти на Місяць. Ракета зараз після випущення летіла із швидкістю 24 500 на годину, але о год. 6:15 по полудні в четвер ракета летіла із швидкістю тільки 6.41 милі. Коли ракета віддалювалася ще дальше від Землі, то її швидкість впала до 2 301 милі, в п'ятницю по полудні швидкість лету Рейнджера збільшилася під впливом притягання Місяця і становила — 5 353 милі на годину. Спокійне море простягається на північ і південь від місячного рівника у східній частині тієї половини Місяця, що її бачимо з нашої Землі. На мапі Місяця позазначувані ще й інші „моря", але це не справдішні моря, тільки місця, де колись мабуть, була вода. Телевізійні камери випродукувала Американська Радіова Корпорація. Шість цих камер мали почати 10 мінут перед упадком ракети на Місяць робити фота й висилати їх на Землю. Всіх фот мало бути коло 3 000. Це були б були перші знімки Місяця, зроблені з такої малої віддалі. Вони дали б науковцям дані про те, як виглядає поверхня Мінсяця, і техніки знали б, які плянувати кабіни для тих астронавтів, що перед 1970-им роком мають причалити на Місяці та досліджувати його на місці. СССР в 1959-му році в жовтні вислав був свою ракету на Місяць, 23-го квітня 1962-го року американська ракета Рейнджер 4 впала була на Місяць, на його невидній від нас части́ні. ЗДА вишлють ще кілька Рейнджерів на Місяць, щоб дослідити цю плянету.

Керівник програми „Рейнджер" Г. М. Скурмеєр показує на карті Місяця те місце, що в нього поцілила випущена востаннє у ЗДА ракета „Рейнджер 6".

ВЕЛИЧАВЕ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ ВІДБУДЕТЬСЯ В СУБОТУ, 27го ЧЕРВНЯ

КОМІТЕТ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ ВІДБУВ НАРАДИ, ВСТАНОВИВ ДАТУ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТА НАМІТИВ ЙОГО ПРОГРАМУ

Ню Йорк. — Найбільше торжество Американської України — величаве відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці ЗДА і вільного світу, Вашинґтоні, відбудеться в суботу, 27-го червня цього року. Програму зв'язаних з відкриттям пам'ятника врочистостей заплянованo на три дні: п'ятницю, суботу й неділю 26-28 червня. Рішення в цій справі виніс Крайовий Комітет Пам'ятника Шевченкові на своїх нарадах, що відбулися тут у приміщеннях Наукового Т-ва ім. Шевченка минулої п'ятниці, 31-го січня. Встановляючи цю дату на торжество відкриття пам'ятника Шевченкові, — пляноване раніше на кінець травня, Комітет керувався багатьома мотивами, зокрема: передбачуваннями, що сесія Конґресу ще не буде до того часу закінчена; до того часу закінчиться шкільний рік і молодь та її батьки матимуть кращу нагоду взяти участь у врочистостях; починатиметься вже вакаційний сезон і численні громадяни зможуть на той час плянувати свої вакації; чотири тижні часу дасть нагоду і можливість ще краще і повніше приготовитись до цих врочистостей.

Праця в повному розгарі

Наради Комітету відкрив і ними проводив голова Комітету, проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, секретарював секретар д-р Ярослав Падох, а екзекутивний директор Комітету п. Йосип Лисогір звітував про перебіг та закінчення веденої газетою „Вашинґтон Пост" та іншими кампанії проти пам'ятника, про велику перемогу над цією кампанією та про теперішній стан праць у підготові до поставлення пам'ятника. Про фінансовий стан звітував касир Ігнат Білинський. Не зважаючи на всі кампанії і всі труднощі, говорив п. Й. Лисогір, праця при підготові пам'ятника ані на одну хвилину не припинялися і сьогодні вона вже поважно заавансована, зокрема коли мова про відлив у бронзі самого пам'ятника. Закінчуються вже також формальності, які треба було полагодити перед початком праць на місці. Комісія Парків подала деякі рекомендації щодо оформлення площі, на якій пам'ятник має стояти та щодо якости матеріялів, які при цьому повинні бути використані. Всі ці рекомендації узглядно є тепер архітект інж. Жук, який співпрацює з творцем пам'ятника, мистцем Леонідом Молодожанином та контракторами, які виконуватимуть працю. Комітет має відповідні домовлення з трьома контракторськими фірмами, одна з яких оформлюватиме площу, друга ставитиме ґранітні постументи, а третя поставить сам пам'ятник. Праця при відпливі пам'ятника ведеться вже від довшого часу та добігає до свого завершення, продовжується також праця при оформлюванні ґраніту, а праця при оформлюванні площі має початися вкоротці.

Комітет розглянув і апробував запропонований текст написів на пам'ятнику. Їх буде три. Один на чоловій стороні постументу, що ідентифікує пам'ятник: „Т А Р А С ШЕВЧЕНКО — 1814-1861 — КОБЗАР УКРАЇНИ". Другий буде на відворотній ґранітній плиті, що стоятиме побіч постаті Шевченка та матиме на чоловій стороні плоскорізьбу прикованого до скали Прометея. Цей напис буде — цитата слів Шевченка з поеми „Кавказ" у перекладі Віри Річ: „Не вмирає душа наша, не вмирає воля, і неситий не виоре на дні моря поля; Не скує душі живої і слова живого, не понесе слави Бога, Великого Бога". Під цитатом цих слів буде подано: „Тарас Шевченко: „Кавказ", 1845". Буде ще третій напис, на плиті з бронзу, що буде прикріплена до задньої стіни постументу пам'ятника, та на якій буде коротке вияснення, хто це Шевченко, на підставі якого закону, коли схваленого і ким підписаного, цей пам'ятник збудовано та ким і за які фонди.

Пропонована програма

Програма самого врочистого відкриття пам'ятника буде величньо - проста: національні гимни, відкриття пам'ятника під звуки безсмертного „Заповіту" та слово того, хто пам'ятник відкриє.

На врочистості відкриття пам'ятника очікується бодай сто тисяч народу. Окремі комісії розплянoвують збірку учасників у різних пунктах столиці, величній похід вулицями столиці, при чому перше місце матиме юнацтво і молодь (під час дебат піднесено думку, щоб якнайбільше наших дівчат і пань заздалегідь подбали про незрівняні своєю красою наші національні одяги і в них з'явились віддати поклін нашому генієві - Кобзареві!).

Після відкриття, у відповідних відступах часу, плянується здвиг і попис молоді, опісля Шевченківський концерт з участю хорів, артистів і оркестри та величавий бенкет з відповідною програмою. Подробиці програм усіх цих врочистостей будуть своєчасно опубліковані. Проєкт програм реферував в імені Програмової Комісії інж. Аполінарій Осадца.

Ювілейні видання

Комітет познайомився та апробував плян ювілейних видань з нагоди відкриття пам'ятника, приготований Публікаційною Комісією під головуванням п. Святослава Гординського, яка відбула свої наради безпосередньо перед нарадами Комітету. Плянується три публікації з нагоди відкриття пам'ятника: „Пропам'ятну Книгу", яка матиме короткий життєпис Шевченка та історію його пам'ятника у Вашинґтоні і повний успіх жертводавців на будову пам'ятника. Книга матиме багато ілюстрацій, буде двомовна та люксусово видана. Один її примірник, разом з відповідним перґаміном та іншими документами буде вмурований в підставу пам'ятника. Окремо будуть ще публіковані Програма врочистостей відкриття та провідник по столиці. Підготова цих видань уже почалася.

Інші справи

Комітет вислухав ще організаційного й фінансового звітів та обміркував ряд інших справ, зв'язаних з акцією будови пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні і підготовою до його відкриття. Між іншим віддано деяку увагу та засуджено деякі підступні ворожі справі пам'ятника Шевченкові публікації.

ПАНАМА ПРОТИ ЗГОДИ З ЗДА — ПІДТРИМУЄ ЗАКИДИ ЩОДО „АҐРЕСІЇ"

Вашинґтон. — Панама відкидає всі компромісові пропозиції щодо замирення з З'єдиненими Державами та настоює на тому, щаб або Організація Американських Держав рішила вжити проти ЗДА репресійні засоби, як проти „аґресора", або, щоб справа була передана на форум Ради Безпеки Об'єднаних Націй чи надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї ОН. Голова панамської делегації в Організації Американських Держав, Міґель Морено, відкинув готовість 5-ох середньо-американських держав служити, як посередники „доброї волі" в американсько - панамському спорі. Він відкинув теж пропозицію, що покликати до життя окрему Комісію Ради Організації Американських Держав для прослідження закидів і намічення шляхів замирення, відкинув проєкт щодо покликання „невтрального" голови на чоло мішаної американсько - панамської комісії, як також, щоб т. зв. Міжамериканська Мирова Комісія, як орган Організації Американських Держав, стала так мовити слідчим органом для панамських скарг. Зате Міґель Морено вимагає, щоб у відношенні до З'єдинених Держав застосувати дисциплінарні заходи, передбачені у Пакті Ріо з 1947 року. До цього часу тільки двічі застосовано той Пакт Ріо у практиці: проти диктаторського режиму Рафаеля Трухільо в Домініканській Республіці і проти Куби Фіделя Кастра. Латино - американські країни стараються переконати Панаму, щоб не доводила до краю свого спору проти Америки та не виводила цього спору поза терен Організації Американських Держав, бо це пошкодить цілій західній гемісфері та поставить під знак запиту Союз для Поступу, залежний від фондів і проводу З'єдинених Держав. Американським представником в Організації Американських Держав є досвідчений дипломат Елмсворт Бункер. Спір з Панамою датується від заворушень у Панамі 9 і 10 січня ц. р., коли-то юрба панамців заатакувала Панамську Зону, яка за договором з 1903 року, є під північно - американським управлінням, а військо ЗДА стріляло до демонстрантів, при чому 24 особи були вбиті і кількасот ранені. Панамський уряд окреслив цю північноамериканську оборонну акцію за „збройну аґресію" та зажадав ревізії згаданого пакту з 1903 року. ЗДА поодились на те, щоб на спільній конференції розглянути всі панамські жалі й вимоги, але не захотіли заявити згори свою згоду на ревізію договору про Панамську Зону. Однак Панама не хоче переговорювати з ЗДА без такого попереднього зобов'язання збоку ЗДА — і внаслідку справа опинилась у сліпому куті, Панама зірвала дипломатичні зв'язки з ЗДА. На вівторок 4-го лютого скликано Раду Організації Американських Держав, на якій названий вгорі панамський представник має зажадати, щоб застосувати проти ЗДА, як „аґресора" санкції згідно з Пактом Ріо. Якщо б Рада відкинула цю вимогу, то Панама грозить виступленням з Організації Американських Держав.

Президент про силу нової зброї ЗДА

Вашинґтон. — Президент Джансон у вступній заяві на пресовій конференції говорив про силу та певність американських далекосяжних ракет відповідаючи на критику аспіранта на президентського кандидата сенатора Беррі Ґолдвотера, який домагався конґресового слідства в справі непевности ракев ЗДА. Джансон сказав, що випущений 29-го січня Сатурн свідчить про те, що ЗДА мають найсильніші в світі далекосяжні ракети. Ракета Сатурн піднесла тягар півтора мільйона фунтів вгору та пустила в орбіту сателіт, що важить 37,700 фунтів — вдвоє стільки, що важив сателіт СССР. Президент Джансон говорив на конференції і про нові американські ракети, які скріплюють бойову силу американських збройних сил. Подібну до базуки ракету Redeye можуть вояки вистрелювати проти літаків, а ракета Shillelagh є призначена до боротьби проти танків, знова ж ракета Walleye є в дійсності ширяковою бомбою проти літаків фльоти. Джансон казав, що ЗДА поліпшують певність нової зброї та стараються поменшувати її тягар. Президент хвалив при тому секретаря оборони Роберта МекНамару за те, що зменшив кошти на зброєння і за добру адміністрацію в Департаменді Оборони. Президент є вдоволений із того, що військові контрактори прихильно поставились до його пропозиції робити якнайбільші ощадності при продукції зброї та військового виряду.

Джансон проти політики де Ґоля щодо Південної Азії

Вашинґтон. — Президент Линдон Джансон заявився виразно проти пропонованої французьким президентом де Ґолем „невтралізації" Південної Азії, і заявив тільки в принципі, що можна б брати на увагу невтралізацію однаково Північного комуністичного, як південного вільного В'єтнаму, але ніколи тільки південної частини тієї країни. Президент Джансон заявив своє становище в цій справі на пресовій конференції, яку перевів в минулу суботу 1-го лютого ц. р. у зв'язку з пресовою конференцією де Ґоля з попереднього дня. Джансон підкреслив, що „він не бачить в теперішньому часі виглядів на невтралізацію В'єтнаму", та що найкращою річчю було б, якби Північний В'єтнам залишив в спокої Південний В'єтнам. Коли б це сталося, заявив Джансон, то й ЗДА змінили б своє становище. Але, поки Південний В'єтнам є загрожуваний комуністичною аґресією, то ЗДА підтримуватиме військовий спротив в'єтнамців, як єдиний можливий шлях для збереження волі в тій країні. „Думаю, що тамошні операції повинні посилитись". Президент Джансон склав 11-хвилинну заяву на вступі своєї півгодинної пресової конференції, при чому він підкреслив, що його уряд старається „консультаціями і терпеливістю" розв'язувати існуючі закордонно - політичні проблеми. Про визнання Комуністичного Китаю Францією президент Джансон говорив дуже коротко. З'єдинені Держави — заявив він — розглянули з південно - азійськими країнами потребу „протиставитись дальшим спокусам щодо нагороджування пейпінґського режиму за його порушування світового миру й порядку".

ВЕЛИКІ СВЯТКУВАННЯ РОКОВИН ДЕРЖАВНОСТИ І СОБОРНОСТИ В ЕДМОНТОНІ

Едмонтон. (М. Х.) — Роковини 22-го січня 1918 і 1919 рр. відзначено в Едмонтоні бенкетом і святочим концертом. Головними промовцями виступил: сен. Павло Юзик і головний предсідник УНС Йосип Лисогір, які завітали до Едмонтону вже в четвер 23 січня ц. р. Того ж дня вечером відбулась і їхня зустріч з українським громадянством в залі філії УНО. Головного предсідника УНС Йосипа Лисогора прийшли привітати в основному члени двох відділів УНС в Едмонтоні (чч. 497 і 502) і гості, яким представив гостя дуже тепло і сердечно голова відділу КУК в Едмонтоні д-р Мелетій Снігуровиич. Зустріччю проводив предсідник 497-го Відд. УНС п. М. Пріць у приявності предсідника 503-го Відд. п. Є. Штендери та секретарів обидвох відділів, п. Петрова і п. В. Янди. Подякувавши голові КУК і о. канцлерові Сопулякові за запросини приїхати до Едмонтону, п. Й. Лесогір передав у першу чергу сердечні привітання від Українського Конґресового Комітету, від Комітету Будови Пам'ятника Т. Шевченкові в Вашинґтоні, від Українського Народного Союзу, від усіх членів Редакції „Свободи" та від усіх патріотів українців в ЗДА. Хоч УНС існує вже 70 років і в своїх рядах об'єднує десятки тисяч українців в ЗДА та поверх 8,000 членів у Канаді, з того поверх 200 членів у самому Едмонтоні, що є зорганізовані в двох відділах, проте оце вперше довелось йому, як головному предсідникові УНС, завітати до Едмонтону, з чого невимовно радіє. З'ясувавши значення братсько - допомогової організації, якою є УНС, для членів та української спільноти, промовець звернув теж увагу на великий вклад УНС в ширенні правди про Україну та визвольні змагання української нації. З тією метою фінансує англомовні видання з історії та духової культури української нації. Завдяки фінансовій допомозі УНС міг появитись теж перший том Енциклопедії Українознавства в англійській мові, що її видає НТШ під головною редакцією відомого і заслуженого українського ученого проф. д-ра Володимира Кубійовича, з друкарні торонтонського університету. Тому в Києві приступили з поспіхом до друку української енциклопедії теж в англійській мові. Тепер НТШ підготовляє до друку другий том Енциклопедії Українознавства в англійській мові, що появиться в недалекому майбутньому завдяки фінансовій допомозі УНС, що дотепер уже видав поверх 150,000 долярів на ту ціль. Вкінці головний предсідник з'ясував приявним справу будови пам'ятника Тараса Шевченка в Вашинґтоні у зв'язку з впертою акцією щоденника „Вашинґтон Пост" проти будови. І хоч недавнє рішення комісії плянування в Вашинґтоні підтвердило згоду на будову пам'ятника, проте „Вашинґтон Пост" веде далі свою акцію проти пам'ятника. Очевидно, успіхи української спільноти в ЗДА можливі тільки тому, що вона діє зорганізовано в таких організаціях, як ось УНС, УККА тощо. По доповіді ставлено запити, на які відповідав Гість із ЗДА. Зокрема висвітлив вичерпно справу з відомим „Словом", що його підписали українські письменники і робітники пера з Києва у справі будови пам'ятника Т. Шевченка в Вашинґтоні, їх запросин на відслонення пам'ятника в Вашинґтоні Комітетом Будови Пам'ятника Т. Шевченка, відповідь „Свободи" на своїх сторінках на згадане „Слово". Становище „Свободи" вповні підтвердила теперішня акція сов. амбасади в Вашинґтоні, що розсилає „Слово" в перекладі на англійську мову редакціям щоденників і часописів у ЗДА.

Опісля відбулась скромна вечеря в УНО, заходом управи філії, з метою привітати

(Закінчення на стор. 3-ій)

НТШ і жіночі організації відзначили в Ню Йорку 50-річчя смерти Лесі Українки

Ню Йорк. — Наукове Т-во ім Шевченка в ЗДА разом із Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій, Окружною Радою Союзу Українок в Америці і з Золотим Хрестом в Ню Йорку — відзначили в суботу, 1-го лютого у великій залі Українського Інституту Америки в Ню Йорку, 50-річчя смерти великої поетеси українського народу — Лесі Українки. Ця Конференція мала відбутися 24-го листопада 1963-го року, та з причини державної жалоби відложено її на день 1-го лютого 1964. З рамени Філологічної Секції НТШ Наукову Конференцію відкрив директор Секції проф. д-р В. Лев, запрошуючи до Президії голову НТШ в ЗДА проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького та прелеґентки цієї ж Конференції. У вступному слові проф. Лев вказав на те визначне місце, яке Леся Українка займає в українській літературі. Доповіді виголосили: д-р Софія Карпінська (Зол. Хрест), яка говорила про „Драматичну творчість Лесі Українки в світлі чужомовної критики"; мґр Ірина Пеленська (СФУЖО), що доповідала про „Прометеїзм Лесі Українки" та мґр Леся Храплива (НТШ), яка виголосила доповідь про „Виховні проблеми в творчості Лесі Українки". На закінчення Конференції голова НТШ в ЗДА проф. д-р Роман Смаль-Стоцький подав загальну характеристику Лесі Українки як поетки та людини і поділився із численно зібраною авдиторією своїми враженнями з побуту Лесі Українки разом з Оольгою Кобилянською в домі його Батьків в Чернівцях.

Макаріос відкидає плян ЗДА і Британії про замирення на Кипрі

Нікозія. — Президент Кипру, грецький православний архиєпископ Макаріос відкинув плян З'єднаних Держав і Британії, щоб ЗДА, Британія, Франція, Італія і Західня Німеччина, а також Греція і Туреччина вислали на Кипр різнонаціональне військо загальною силою 10.000 вояків для збереження тамошнього перемиря та вможливлення дальших нарад над конструктивною розв'язкою кипрської проблеми. Греція і Туреччина погодились на американсько - британський плян, щоб оминути ситуації, в якій вони мусіли б — в обороні своїх земляків на Кипрі, греків та турків, повести війну одна проти одної. Макаріос вважає, що якщо справа Кипру стала міжнародною проблемою, то її не слід розв'язувати внутрі держав Атлантійського Союзу (НАТО), куди належать всі вищеназвані держави, а на терені Об'єднаних Націй. Знову ж ЗДА й Британія, а також і Греція та Туреччина є проти передачі цієї справи Раді Безпеки ОН, бо насправді це означало б дозволити Совєтському Союзові шкідливо втручатися в справу та використовувати її для демагогічної пропаґанди проти НАТО і взагалі проти Заходу.

ЗДА співпрацюють з новим режимом у Південному В'єтнамі

Сайґон. — Новий голова Військової Революційної Ради Нгуєн Хан проголосив, що його попередник на тому становищі ген. Дуонґ Ван Мінг погодився співпрацювати з новим режимом, як його „дорадник". Газети твердили, що ген. Хан запропонував генералові Мінгові залишитись як титулярний голова уряду чи держави з передачею фактичної влади новому урядові, але той не погодився. Президент Джансон висловився на своїй суботнішній пресовій конференції про новий режим в Південному В'єтнамі, як про „нових і приязних лідерів" та прославляв генерала Хана за його негайний відгук на американську пораду, щоб посилити воєнну акцію проти комуністичних партизанів. Сам ген. Нгуєн Хан заявив, що переведено тільки „реорганізацію влади" а не змінено державної структури, тому нова влада не потребує окремого визнання збоку чужих держав. Чужинецькі амбасадори в Сайґоні прийняли це до відома і зберігають з новим режимом нормальні контакти.

В АМЕРИЦІ

● **Мишиґенський губернатор** Джордж Ромні заявив, що республіканці повинні оголосити таку програму, яка мала б на цілі не самі тільки цьогорічні вибори, але яка була б дороговказом на довшу мету. Чотири пункти цієї програми є такі: 1. Шанувати гідність кожної людини. 2. Дати волю кождій людині, щоб вона сама могла відповідати за свої вчинки перед творцем. 3. Бути такими сильними, щоб ЗДА могли запевнити волю всім народам. 4. Стати такими, щоб ця країна могла бути прикладом для всіх інших народів.

● **В Монтреалі**, Квебек, Канада, 15 замаскованих осіб напали на урядовий арсенал зброї та втекли з машиновими крісами, базуками, бомбами та численною амуніцією. Побоюються, що зброю пограбували члени терористичного сепаратистичного руху, які домагаються автономії, ба навіть і самостійности для провінції Квебек, де є французька більшість.

У СВІТІ

● **Французький уряд** видав ілюстровану пропаґандивну брошуру, в якій вичисляє всі успіхи П'ятої Республіки, від часу, коли Шарль де Ґоль став французьким президентом 8-го січня 1959 року. Ця брошура має стати головним арґументом в найближчих президентських виборах у Франції.

● **8 членів шведського парляменту** зголосили внесок, щоб лавреатом мирової нагороди Нобеля на 1964 рік був американський муринський лідер, духовник д-р Мартін Лютер, який „зумів зберегти своїх прихильників на базі принципу не вживання насильства". Шведські законодавці повели відповідну аґітацію на терені норвежського парляменту. Хоч загальні нагороди Нобеля призначає шведська Академія Наук, мирові нагороди призначає окремий норвежський комітет.

● **У Франкфурті в Західній Німеччині**, на судовому процесі проти 22-ох колишніх членів адміністрації страхітливого нацистського кацету в Освенцімі (Ашвіці), один з оскаржених, Йозеф Клер, столяр, який у тому таборі був членом „дезинфекційної" групи, признався, що він убив 250-300 в'язнів кацету через дожильне впорскування їм карболевого квасу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Глум над роззброєнням

Хронічні наради в справах міжнародного роззброєння ніколи не були поважні: ані на форумі Ліґи Націй між двома світовими війнами, ні після закінчення останньої війни, на форумі Об'єднаних Націй. Але відновлена 21-го січня цього року в Женеві конференція в справах роззброєння, на якій до того часу проведено від березня 1962-го 156 засідань, ця нова серія розмов про „ґенеральне і тотальне" роззброєння світу подобає вже на глум над здоровим глуздом.

Розпочалась ця конференція нібито в „сприятливій" атмосфері у зв'язку з підписаним минулого року східньо - західнім пактом про частинне припинення атомових детонацій. Але насправді цю атмосферу формулюють такі факти: У Південному В'єтнамі продовжується війна, при чому комуністичні партизани мають поважні успіхи. У сусідньому з В'єтнамом Ляосі комуністи повели нові атаки проти „невтральних". Індонезійський президент Сукарно вправді погодився на військове перемир'я у своєму поході проти Маляйзії, але все ще погрожує „знищити" її. Масовий експорт комуністичної зброї до африканських країн довів до кривавих заворушень у Занзібарі, Танґаньїці, Кенії, Уґанді, Конґо. На латиноамериканському терені експорт кубинської революції дав себе пізнати вже й у Панамських подіях. А над західнім кордоном Східньої Німеччини совєтські „МІҐ"и" зістрелили неозброєний американський вишкільний літак і вбили в ньому трьох старшин - летунів. Можна сумніватися, чи це дійсно корисна атмосфера для „загального і повного" міжнародного роззброєння.

Але коли б навіть відірвати женевські наради від міжнародної ситуації — що є річчю неможливою — то й тоді ті наради не виходили б поза межі пустої діялектики. Америка виступила з новим проєктом, в якому, між іншим, пропонує „заморозити" теперішній стан атомової зброї. Арґумент, що тієї зброї і так уже більше, ніж потрібно для знищення всього людства, отож нічого далі її продукувати, — логічний. Але як можна припиняти на якомусь ступні зброєння в якійсь одній ділянці збройних сил, якщо нема змоги перевірити, чи друга сторона робить те саме? Це стосується також пропозиції про зменшення військових бюджетів і поширення атомового договору на підземні детонації. Вперта відмова большевиків від будь-якої міжнародної контрольної системи унеможливлює будь-яку договореність щодо обмеження зброєння чи роззброєння.

Ще більш нереальні пропозиції зголосили Совєти: знищити всі важкі літаки, які нібито вже „перестарілі" при існуванні атомових ракет, зліквідувати всі заморські бази, укласти східньо - західній пакт неаґресії і т. п. Москва дуже добре знає, що коли б навіть ЗДА й Совєтський Союз погодились знищити частину своїх дійсно перестарілих бомбовиків, то на ліквідацію свого важкого летунства не погодиться ні одна країна, що не має власної ракетної зброї: Франція, Західня Німеччина, Італія, скандинавські, азійські й африканські держави — ні одна з них не погодиться на таке самозгубне зменшення своєї оборонної здібности. Не погодиться Америка скасувати своїх заморських баз, не може НАТО підписати пакту неаґресії з комуністичним бльоком, коли не зліквідовано політичних причин холодної війни, коли існує берлінський мур і коли совєтським літакам вільно по-піратськи бушувати над Середньою Европою. Чи не має слушности Франція, що бойкотує Женевську конференцію роззброєння від самого початку, заявивши, що це пуста витрата часу, енергії і гроша, і будує свою власну атомову силу в тому часі, коли в Женеві виголошується пусті промови на тему роззброєння?

Ризиковний крок де Ґоля

Довершене в понеділок 27-го січня цього року визнання Фрацією комуністичного Китаю і рішення встановити дипломатичні взаємини з цією комуністичною державою — великою несподіванкою для світу не було. Пляни де Ґоля в цьому напрямку виявилися вже давніше в ряді започаткованих Францією у взаєминах з Пейпінґом дипломатичних місій. Є деякі дані на те, що остаточне порозуміння в цій справі було досягнене саме в розмовах французьких представників з Чу Ен-лаєм під час його перебування в Альжирі або в Тунісії.

Значення цієї події величезне і далекосягле не тільки для обох заінтересованих держав — Франції і комуністичного Китаю, але й для цілого міжнародного життя, бо воно змінює ввесь уклад сил на політичній шахівниці світу. Для комуністичного Китаю визнання його Францією означає вихід з політичної ізоляції, в яку поставила Пейпінґ, з одного боку, політика З'єднаних Держав Америки, а з другого — політика Москви, яка, внаслідок нібито тільки ідеологічних розбіжностей, намагалася посилити економічну і політичну бльокаду комуністичного Китаю. Це визнання відкриває водночас комуністичному Китаєві вхід до Об'єднаних Націй, бож треба рахуватися із тим, що після Парижу встановлять дипломатичні взаємини з Пейпінґом також і інші столиці світу, які досі відтягалися від цього здебільша під тиском Вашинґтону.

Дипломатичні взаємини Франції з комуністичним Китаєм значно збільшують відтепер також ролю Франції в міжнародному житті. Побіч міжнародних бльоків — ЗДА з їхніми союзниками і Совєтського Союзу із його сателітами — постає третій своєрідний бльок, зложений із цілком протилежних соціяльним ладом держав, але спрямований подекуди проти ЗДА й СССР, чи точніше проти їхньої супрематії у вирішуванні міжнародних справ. Відтепер, особливо ж після того, як комуністичний Китай увійде до ОН, з позицією Парижу і Пейпінґу мусітимуть рахуватися не тільки американський, але й совєтський бльок.

Рішення де Ґоля визнати Пейпінґ було у великій мірі поразкою для політики З'єднаних Держав Америки, які не тільки підтримували активно Чіянґ Кай-шека в боротьбі за визволення всього Китаю з-під комуністичного режиму, але й докладали всіх зусиль, щоб Пейпінґ ізолювати в ОН і взагалі на міжнародному терені. Єдине, що тепер залишається для ЗДА — це обстоювати всіма силами членство націоналістичного Китаю в ОН, навіть і в тому випадку, коли б комуністичний Китай був прийнятий до ОН, що привелоб практично до визнання двох Китаїв в міжнародному житті.

У французьких енунціяціях з приводу визнання Пейпінґу підкреслено одверто, що Франція рішилася на цей крок з реалістичних мотивів, вже й тому, що не можна, мовляв, в міжнародному житті іґнорувати однієї з найбільших населенням і природними багатствами країн світу, і то тільки тому, що вона відмінна своєю суспільною системою. Як заявляють французи, рішився де Ґоль на цей крок у переконанні, що тільки таким чином можна буде зберегти впливи Заходу. в Азії і примусити Пейпінґ вести поміркованішу політику. Наскільки реальними на довшу мету будуть ці арґументи покаже майбутнє. В кожному разі крок де Ґоля, хоч і сміливий і далекосяглий, але дуже ризиковний, бо визнання Пейпінґу, даючи деякі тимчасові політичні й економічні користі Франції, у своєму висліді може причинитися до послаблення позицій вільного світу в його боротьбі з комуністичною загрозою.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

ПОВОРОТ ВОЖДЯ

Два місяці минуло... Скінчився офіційний час жалоби, і різдвяний сезон силуваною веселістю відвідав місто. А все ж Вашинґтон ще говорить притишеним голосом, все ще ходить навшпиньки. Ще неначе звучить у повітрі той перший крик схвилювання на вістку з далекого Далласу, і нагла тиша, що пригнічуюче залягла кімнати, будинки, вулиці... Ще потрясаючі події не стали спомином, а неначе стоять, як ще живе переживання. Ще відчуває Вашинґтон порожнечу після відходу шефа уряду, того молодого, динамічного шефа, що давав відчувати свою безпосередню близькість в столиці упродовж тисячі днів...

Це був ніби поворот людини її власним життьовим шляхом; неначе фільмова стрічка пущена назад.

Білий Дім — найамбітніша ціль амбітних американців: тридцять чотири із них осягнуло її в американській історії. Три роки тому став він здобиччю Джана Фіцджералда Кеннеді. Тоді це був кінець, завершення переможної дороги. 24-го листопада 1963 року, це був початок його повороту з Білого дому до Капітолю, тою самою путтю, славною Пенсилвенія Евню, „милею президентів", якою їхав тоді у тріюмфі після інавґурації. Тоді це був радісний похід, блискучий формою і змістом. Пишні, наймодерніші авта везли президентів почет, а постать самого нового президента була відкрита для захопленого натовпу і для світу. Тепер почесним возом був гарматний ляфет, а постать президента, замкнена у труні, була назавжди закрита для людей.

Над походом лунали звуки... глухі, жалібні звуки 26 барабанів, вкритих чорною крепою, що вибивали такт — сто ударів на хвилину. Гомін летів зловісною вісткою далеко вперед, стелився луною далеко позаду і понад головами мовчазного натовпу вривався бічними вулицями в місто.

Під ці звуки барабанів сірий, монотонний похід ставав ще більш монотонний. Довгу спокійну лінію його руху вперед переривав тільки, неначе несподіваними поперечними мазками, бистрий, танцювальний крок блискучо чорного коня, що його вели за труною. Це був Садар, дарунок для пані Кеннеді від президента далекого Пакістану. З порожнім сідлом і чоботями, оберненими назад у стременах, він пригадував про лицаря - героя, що впав у чесному бою. Правда, Садар був тільки символом. Джан Кеннеді здобув собі ім'я героя не на коні, а на модерному моторовому човні на Пацифіку під час другої світової війни. Тоді японський винищувач перерізав цей човен надвоє, і Кеннеді ранений, рятував своїх ранених товаришів. Колись це геройство було ефективним засобом у виборчій кампанії; тепер воно додавало реального елементу до загальної атмосфери геройства яка постала навколо вбитого Президента.

Далі, по Пенсилвенія Евню, що неначе вливається в Капітоль, вертався вождь. Зоставались по правій руці сірі урядові будівлі — департаменту торгівлі, старий дистриктовий будинок, департамент пошти, справедливости і, нарешті Національний Архів. „Те, що минуло, є прологом" — вирізано на камені біля його входу. Може так і було в житті Джана Кеннеді, як буває в кожної людини, а може було навпаки: може це був тільки пролог у його молодому житті.

Ще зостався позаду мармуровий будинок Національної Ґалерії Мистецтва і розлогий парк біля підніжжя Капітолю — і салют із двадцяти одної гармати привітав вождя з поворотом перед брамами законодатної палати.

По пишних центральних сходах несли його тепер угору, де відчинені бронзові двері відкривали темінь нутра.

Тут, на горі сходів, три роки тому, починав він свій тріюмфальний інавґураційний похід. Тут стояла велика трибуна, і на ній складав він урочисту присягу, що буде „чесно виконувати обов'язки президента... зберігати, захищати й боронити конституцію ЗДА". Звідси закликав він своїх земляків словами, які зразу ж стали історичними: „Не питай, що твоя Батьківщина може дати тобі, радше питай, що ти можеш дати своїй Батьківщині".

Тепер ця Батьківщина, у цих десятках тисяч мовчазних постатей внизу, була біля його стіп. Прибита жалем, розгублена у хвилюванні, у намаганні зрозуміти істоту трагічної події, в почутті якоїсь невловної власної вини, вона неначе питалася: що вона, Батьківщина, може дати тепер йому...

Потім лежав вождь у великій ротонді, в серці Капітолю, і навколо була історія... На стелі копули апотеоза Вашинґтона, оточена алегоричними фігурами, кругом богів та смертних, дивилася вниз з висоти 180 стіп. Далі вкривали стіни монументальні малюнки — висад Колумба в Америці, пільґріми на своїм кораблі, індіянська княжна Покагонтас, що приймає хрещення, підписання Декляраціі Незалежности... А під ними мармурові й бронзові постаті великих мужів американської історії. Між ними стоїть „Старий Гікорі", президент Ендрю Джексон — майже на тому місці, де малощо не згинув від атентатника, ще 1835 року. Був би першим. Але дві пістолі напасника не вистрілили. Очевидно, був він божевільний. Тільки божевільні вбивають в Америці президентів — каже місцеве повір'я.

З цієї ротонди виходив три роки тому Джан Кеннеді, новий президент.

А перед тим, у 1953-му році, він переходив нею з південного крила Капітолю — з Палати Репрезентантів, до північного крила — Сенату, у постійному марші вгору. У Сенаті, ще як початківець, сидів він у задньому ряді, друге місце наліво від дверей, ще з характеристичною хлоп'ячою чуприною. Тоді не часто було видно його в акції. Тоді центральною постаттю в Сенаті був Линдон Джансон, провідник сенатської демократичної більшости, найбільш впливовий у партії і в країні після президента, казали. А проте, Кеннеді вже вибивався, вже дістався до Комісії Закордонних Справ, найбільш престижевої в Сенаті. А під час президентської кампанії зумів не тільки побороти свого партійного лідера на передвиборчій конвенції, але й переконати його прийняти другий по собі пост. Тоді це була Джансонова резиґнація. Але доля й історія непередбачливі...

У 1946-му році Кеннеді виграв свій перший політичний виборчий бій і пішов до Конґресу. Чотирнадцять років жив він там, діяв, ріс і мріяв. Тепер був там знову, коли скінчилося його життя, його дія, ріст і мрії. Лежав у сумерку ротонди серед історії... сам вже в історії...

(юст)

М. Чировський

СОВЄТСЬКИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ „РІСТ"

Всілякого роду псевдоспеціялісти в ділянці совєтської економіки роками ширили на Заході леґенду про високі досягнення планового і колективного господарювання в СССР. Аж ось вибухла бомба в „науковому" світі, і довгий час творена леґенда відразу розвіялась.

Американська Центральна Розвідча Аґенція проголосила у перших днях січня цього року висліди досліджень соток своїх економістів над станом совєтської економіки розторощив леґенду про совєтський господарський ріст, що його дотепер оцінювано на 8-10½ річно.

Вправді, катастрофічний стан совєтської економіки за останні два роки змусив „експертів" дещо зревідувати свої висновки, і вони заговорили вже про обниження його росту до 6 - 5%, заперечуючи звідомлення Центральної Розвідчої Аґенції про те, що обнизився цей ріст більше — аж до 2.5%, зійшовши на рівень нижчий, як у будь-котрій державі на Заході.

Коли ще два роки тому говорилося, що американська економіка зростає річно на 2.5-3%, а совєтська на 8-10%, то сьогодні ріст американської економіки оцінюється вже на 6% а совєтської — на 2.5%. Важливість оцих ревеляцій Центральної Розвідчої Аґенції — колосальна.

Передусім — висліди цієї студії над господарським статусом СССР мають пропаґандивне значення для припинення „соціялістичних" експериментів в економіці відсталих економічно країн Азії і Африки. Це може також збільшити шанси західніх країн у їхньому ідеологічному, політичному й господарському змаганні з комуністичним світом.

Ревеляції Розвідчої Аґенції послаблюють соціялістичні тенденції багатьох чільних американських економістів, які, застрашуючи ЗДА успіхами економічного плянування в СССР, вказують, що єдиний спосіб для Америки не дати себе випередити Совєтам — відступити від традиційного приватного підприємства і посилити державну господарську ініціятиву та колективні намагання.

Звіт Центральної Розвідчої Аґенції доказує, що совєтські золоті резерви, що їх деякі західні експерти уважали за невичерпні, обнизилися до суми 2 більйонів долярів, тобто, що большевикам приходиться щораз важче платити за імпорт золотом. Цим, очевидно, пояснюється бажання їх і їхніх сателітів купувати на Заході товари на кредит.

Є сподівання, що уряд президента Джансона намагатиметься використати цей момент, щоб переконати західніх альянтів максимально скоротити, а то й припинити торгівлю із комуністами, щоб не підпирати тичками готового скрахувати соціялістичного будівництва в СССР і в країнах „народних демократій". Одначе, це є дуже сумнівна річ, щоб західньоевропейські держави, задивлені у можливості великих зисків, послухали Америку і перестали допомагати збанкрутованому колективізмові продовжувати його нужденну екзистенцію.

В чому полягає помилка західніх економістів у їхній оцінці „досягнень" совєтського господарства? І в чому причина економічного провалу в СССР?

Західні економісти, аналізуючи стан совєтської економіки, не доглянули зробленого большевиками фальшування, не завжди відповідно інтерпретували совєтські мірила росту і не перекладали їх належно на американську технічну та економічну мову. А деякі навмисне перецінювали „досягнення" СССР, щоб поширювати німб, творений довкола комунізму. Економістам, які об'єктивно і безоглядно викривали всі вади совєтського колективізму, закидали вони тенденційність, аба, в найкращому випадку, цілковито їх промовчували.

Пригадуємо критичну статтю на книжку про Совєтський Союз, авторка якої доказувала, що життьовий стандарт в СССР малощо нижчий за американський. Хоч там, мовляв, менше матеріяльних дібр для споживача, але соціяльні влаштування ніби куди кращі, як в ЗДА, і вони цілковито винагороджують людей за недостачу харчів та інших предметів першої потреби.

Певно, що в такій „науковій" атмосфері важко було об'єктивно насвітлювати правду про СССР.

Західні експерти вже раз попеклися були на своїх дослідах перед 1958-им роком. Вже тоді обчисляли вони населення Совєтського Союзу на 220 000 000, і треба було заяви самого Хрущова про те, що в 1957-му році СССР мав 198 000 000 населення, щоб переконати тих експертів, що вони помилялись... А тепер їм не хочеться вірити у ствердження Центральної Розвідчої Аґенції.

Причини економічного провалу в СССР численні і многогранні. Поперше: большевики спричинили основні зміни в структурі своєї економіки, будуючи хемічні фабрики і фабрики складного технічного влаштування; це виявилось куди складнішим та коштовнішим, як будова сталевих печей і гідроелектрівень. Подруге: большевики непотрібно і понад власні технічні спроможності заанґажувалися у проєктах міжплянетарних подорожей; самому Хрущову прийшлося тут признати поразку і висмикнутися із „соцзмагання" із Америкою. Потретє: катастрофічне положення сільського господарства потрясло цілістю совєтської економіки. Згадати б тільки, що загальна його продукція обнизилася на 8% супроти рівня 1956-го року, а в 1963-му році випродукувано пшениці на 10 мільйонів тонн менше, як в 1962-му.

Крім цих трьох головних причин, треба згадати ще одну, може й найголовнішу.

Отже, Хрущов, дещо злібералізувавши режим, несамохіть вивів на яву, що свобода і комунізм не можуть іти впарі. Як за НЕП'у, так і тепер, спротив окремої людини і маси зміцнів, а колективізм послаб, продуктивність державних підприємств спала, а поворот до днів сталінського терору ледве чи можливий у нових умовинах. Колись ліквідували большевики буржуазію, а кого могли б вони ліквідувати тепер, коли виросла в СССР нова ґенерація пролетарів?

У звіті Центральної Розвідчої Аґенції є іще один важливий момент, а саме, що у рості важкої промисловости і виробництві зброї в СССР немає такого фатального спадку у відсотковому відношенні, і що сповільнення росту цілости економіки за останні два роки з 8 до 2.5% спричинили передусім сільське господарство і легка промисловість. Це потверджують і деякі економісти, хоч вони й не погоджуються з кількісною оцінкою послаблення совєтської економіки, даною Розвідчою Аґенцією.

Володимир Жила

Українці на конвенціях в Шикаґо

Минулорічні грудневі з'їзди Асоціяцій Модерних Мов, учителів слов'янських і східньоевропейських мов та Американського Назвознавчого Т-ва проходили в Шикаґо.

28-го грудня на сесії Славістичної секції Асоціяції Модерних Мов, що відбулася у Вікторин рум Палмер Гавзу, д-р Ярослав Рудницький із Манітобського університету в Канаді прочитав доповідь: „Походження деклінації в старо-церковно-слов'янській мові", в якій з'ясував свою нову цікаву теорію про походження відмінків. Ця доповідь викликала живу дискусію, в якій взяли участь професори І. Станкевич і А. Ґоломб з Шикаґо, проф. А. Салис з Філядельфії та інші. Учасники дискусії підкреслювали ориґінальність гіпотези проф. Рудницького і вказували на деякі аналогічні явища в старо-церковно - слов'янській дієвідміні. Виступ проф. Рудницького був, без сумніву, черговим успіхом української науки на форумі американських наукових товариств і доказом, що українські вчені вийшли на широке поле славістики як науки.

На цій сесії було коло 250 присутніх. З українців були професори: Яр. Рудницький, В. Лев, М. Овчаренко, І. Фізер, Дж. П. Полс, М. Яремко, І. Левицький, Я. Гурський, М. Семчишин, Б. Рубчак, сестра Марія, Розумний, Самбірський та ін.

У конвенції Асоціяції вчителів слов'янських і східньоевропейських мов, що відбулася в Моррісон готелі, взяли участь з українців професори: Р. Смаль - Стоцький, М. Овчаренко, В. Лев, Яр. Рудницький, Дж. П. Полс і Вол. Жила.

На лінґвістичній сесії цієї Асоціяції була помітною доповідь про уривок з Літопису временних літ (Несторів літопис) з року 6479-971 після народження Христа. Цей уривок є частиною договору кн. Святослава з греками від липня 971-го року. Текст його наступний: „А коли б ми не доховали цього, що тут сказано, і ті, що є під моєю владою, — нехай проклене нас Бог, в котрого віруємо, Перун і Волос, бог худоби, щоб ми стали жовті, як це золото, і щоб посічено нас нашою зброєю і щоб ми померли". (В доповіді подано цей уривок по-англійськи в перек-

(Закінчення на сторінці 4)

Д-р Лука Луців

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

(У сторіччя з дня народження письменниці)

(16)

Згадуваний О. К. Бабишкін писав, що в „30-их рр., за вийнятком кількох малоцікавих оповідань, Кобилянська нічого не пише. Лише потай ловить передачі радянських радіостанцій, вслухаючись у вільну мову народів Радянського Союзу" (ст. 14). Треба додати, що про „вільну мову народів" писав Бабишкін саме під час жахливого голоду в Україні в 1932-1933 роках, під час страшного терору, що саме в тих роках шалів на українських землях.

На доповнення оцих коротеньких життєписних даних про О. Кобилянську наведемо ще уривок з листа письменниці до відомого консервативного українського політика, Олександра Барвінського, редактора „Руслана", органу „клерикальної християнсько-суспільної партії в Галичині", як це зазначив редактор V тому творів О. Кобилянської, виданих в Києві 1963-го року, — Федір Погребенник (ст. 734).

Кобилянська обіцяла О. Барвінському в січні 1907 року прислати щось до „Руслана", а в листі з 17-го грудня 1909-го року подала йому дещо зі свого життя.

Письменниця давала тоді О. Барвінському інформації, потрібні до „Виїмків із української літератури", автором яких він був. Ось що писала Кобилянська О. Барвінському про свою літературну працю:

„Я сама знала і відчувала, що не володію своєю материнською мовою, як німецькою, та що ж я могла проти обставин вдіяти, котрі держали мене далеко від українців у глухім і гірськім місці, де я годувалась хіба самою красою природи! Дуже прикро і болісно вражали мене для того слова таких людей, як, між іншим, Остапа Терлецького (котрого я особисто не знала): „Ольга Кобилянська в українській літературі лиш екзотична квітка, бо ж вона ховалась на німеччині. Та забули, що наколи б не та „німеччина", — то з Кобилянської не було б навіть і те, що потрохи є тепер. „Німеччині", і несказанній доброті, і розумові своєї, дорогої, незабутньої матері (спольщеній німкені) завдячую я, що єсьм тим, чим єсьм, а Софії Окуневській, теперішній лікарці і товаришці моїй, як і Наталії Кобринській, — що вийшла з мене українська патріотка. Мати моя, хоч без вищого образовання, в нічім мене не спиняла, до нічого мене не силувала і все була рада, коли бачила, що або читаю, або пишу. Добра і мудра була.

„Про теперішнє життя своє можу Вам лиш стільки сказати, що воно пливе в дуже вузьких рамцях. Дуже багато винна в тому моя колишня недуга, котра і тепер ще дасться взнаки, а послідній удар котрої я перенесла з утратою мого найдорожчого, наймолодшого брата, що помер мені того літа в 31-му році на грудну недугу — чоловік незвичайної інтеліґенції, доброти і ніжности, що був не лише моїм братом, а найтоншим і найщирішим приятелем моєї душі, моїм дорадником, а на будуче і оборонцем — „батьком"... (мій батько вже 83 роки числить!). Той удар позбавив мене чи не всього мойого „я", і всього гарного і ясного, що мала в житті.

„Тепер я лиш веґетую і коли і забралась я знов до якоїсь нової праці, то лише одиноко під впливом його пам'яті, котрому праця була в житті — все і всім, і котрого остаточно і сама пожерла".

Кожний, хто читає листування О. Кобилянської, набирається ще більшої пошани до тієї письменниці, яка своїм завзяттям перемогла всі труднощі і вписала своє ім'я в історію української літератури. Це признають тепер і окупанти України, дозволяючи видавати твори буковинської письменниці та навіть її листування.

Та самі твори О. Кобилянської ясно стверджують кожному читачеві, що велика буковинська письменниця не могла бути прихильницею тих, які знищили або мучили тих численних її приятелів, що їх прізвища наводять в „Покажчиках імен" навіть самі совєтські редактори її творів.

В 1940 році, коли червона армія зайняла Буковину, різні кореспонденти совєтських часописів підкладали Ользі Кобилянській до підпису заяви про її радість з приводу „визволення". Ось зразок із такого листа, написаного ніби самою письменницею, а в дійсності підготовленого наперед кореспондентами, бо навіть редактор згаданого п'ятитомового видання Федір Погребенник мусить зазначувати на 673-ій сторінці, що „автограф цього „Листа до трудящих Радянської України" з 2-го липня 1940-го року невідомий". В цьому листі з підписом письменниці написано:

„Народ радіє та не забуває схилити тепер вже вільні голови в знак подяки Червоній Армії, її проводові, великому Сталіну за визволення з-під соціяльного і національного гноблення, що тяжіло над ним цілими сторіччями" (Бабишкін, т. 3, ст. 591).

Місце О. Кобилянської в історії української літератури

Ніхто не зможе не згадати Ольги Кобилянської в історії нашої літератури. Питанням може бути тільки те, де треба її згадувати. На нашу думку, добре цю справу вирішив проф. Володимир Радзикевич, який ставить авторку „Царівни" між Лесею Українкою та Михайлом Коцюбинським, перед В. Стефаником та М. Черемшиною („Нарис історії української літератури", Львів, 1941, ст. 197-199).

Автори згаданої „Історії української літератури" О. І. Білецький, М. К. Гузій, О. Є. Засенко, З. П. Мороз і М. П. Пивоваров призначили О. Кобилянській аж передостаннє місце в так званій „дожовтневій літературі", після Стефаника, Мартовича, Маковея, Тесленка й Шабленка. Після Кобилянської йде ще тільки С. Васильченко, і після нього „жовтнева українська література". Ці автори зробили таке пересунення буковинської письменниці тому, щоб вирвати її з того духового довкілля, в якому вона жила наприкінці 19-го і на початку 20-го віків, і яке важко було б назвати прихильним до того режиму, що тепер поневолює Україну.

Ольга Кобилянська померла в 1942-му році, отже вона мусіла пережити „визволення Буковини" в 1940-му році, мусіла підписувати різного роду заяви, що їй підсували прислані з Києва аґітатори, серед яких були й письменники. І тепер в „Історії української літератури" О. Бабишкін на цій основі може писати, що „Кобилянська зустріла радянську владу як здійснення своїх найзаповітніших мрій про долю і щастя українського народу".

ВЕЛИКІ СВЯТКУВАННЯ РОКОВИН ДЕРЖАВНОСТИ І СОБОРНОСТИ В ЕДМОНТОНІ

(Закінчення з 1-ої стор.)

Достойного Гостя сен. Павла Юзика ,який приїхав з Ню Йорку ,де перебуває на сесії Об'єднаних Націй як член делеґації Канади. Приявним представив сен. П. Юзика д-р М. Сухорський ,який по привітах від голови відділу КУК д-ра М. Снігуровича і головного предсідника Й. Лисогора обмінявся думками зі своєї праці в сенаті в Оттаві, де спільно з українськими послами робитиме все, щоб допомогти ростові української спільноти в Канаді та українській справі.

Бенкет і промова сен. П. Юзика.

Завдяки наполегливим заходам голови відділу КУК д-ра М. Снігуровича та його жертвенній праці вдалось остаточно влаштувати бенкет у готелі „Мекдоналд", що відбувся в п'ятницю 24-го січня ц. р. напередодні вшанування святочним концертом роковин Державности і Соборности України. Бенкет влаштовано вперше в Едмонтоні з нагоди 46-их роковин Державности і 45-ох Соборности України з метою познайомити з визвольними змаганнями України визначних і рішальних чинників англомовного світу та дипломатичних представників чужих держав, що працюють як консули в Едмонтоні. Крім Дорогих Владик обох наших Церков Кир Ніля і Кир Андрія ,за головним столом засіли між іншими: президент університету Алберти проф. д-р В. Джонс, представник провінційного уряду Алберти мін. А. Головач, консули держав: Бельгії, Данії, Фінляндії і Франції з дружинами, представник польської громади в Едмонтоні кн. Чарторийський, редактор англомовного щоденника „Ди Едмонтон Джорнел" з дружиною, колишній посол до парляменту в Оттаві М. Лучкович і теперішній посол В. Скорейко з дружиною, який був господарем підчас бенкету ,дорогі гості: Й. ЛЛисогір і сен. П. Юзик та голова відділу КУК д-р М. Снігурович з дружиною. За столами на залі засіли представники українських організацій, два українські посли до провінційного парляменту: В. Томин і п. Ґордійчук, три українські професори університету та українці й українки в числі до 160 осіб. Предсідник представив приявним гостей за головним столом під голосні оплески. По молитві Владики Кир Андрія і тості за королеву, голова КУК д-р М. Снігурович (українською й англійською мовами) кількома словами згадав про значення визвольних змагань і нерівну боротьбу України за своє визволення з обіймів Москви. Боротьба України триватиме так довго ,аж доки російський імперіялізм і колоніялізм не будуть знищені, а поневолені народи Москвою не заживуть вільним і ввобідним життям. Зчерги склав короткий привіт п. Й. Лисогір ,після чого головного промовця сен. П. Юзика представив колишній посол М. Лучкович.

„Українська справа в Об'єднаних Націях" була головною темою промови сен. П. Юзика ,що її текст, як і вступне слово М. Лучковича, появляться друком в англомовному виданні „Свободи". Якщо йде про нинішнє положення в світі, то його характеризував найкраще в своїй промові в сенаті 2-го липня 1957 р. покійний президент Дж. Ф. Кеннеді ,який згинув від кулі 22-го листопада 1963 року: „Найбільшою силою в світі нині не є ні комунізм, ні капіталізм, ні воднева бомба, ні ракети — нею є вічна туга людини бути вільною і незалежною". Найбільшим ворогом свободи людини і націй є імперіялізм зі своїм слугою колоніялізмом. Торкнувшись росту та упадку багатьох імперій, промовець зупинився над найбільше парадоксальним явищем нашого віку — імперіялізмом та колоніялізмом Сов. Союзу ,члена Об'єднаних Націй, на терені яких він найголосніше засуджує імперіялізм і то тоді, коли саме Сов. Союз є найбільшою загрозою свободи людини і націй.

Канада була однією з перших націй у світі, що виступила проти російського колоніялізму в Об'єднаних Націях. У своїй відомій промові з 26 вересня 1960 р. прем'єр міністрів Дж. Дж. Діфенбейкер пригадав Хрущову заяву про „повне й остаточне усунення колоніяльних режимів". Пригадавши, що Британія і Франція дали волю і незалежність багатьом колоніям і територіям з понад пів міліярда населення, прем'єр міністрів запитав: „Якій кількости людей дав волю СССР? Як можна примиритись з трагедією повстання Мадярщини в 1956?... Що сталось з Литвою, Естонією і Латвією? Що діється з свободолюбними українцями та багатьома іншими східньо-европейськими народами?"... І тоді рішуче заявив: „Не може бути подвійного мірила в міжнародніх справах". Пізніше прем'єр міністрів докладно розвинув свої погляди на великому вічу національних груп у Торонті 22 листопада 1961 р.: „Сов. Союз, хоч твердить навпаки, є колоніяльною потугою та імперією-велетнем. Він панує, поневолює та експлуатує величезні простори Азії і Кавказу, що його почала колонізувати в XIX ст. царська Росія, використовуючи їх як джерела дешевих сировин, робітньої сили і як підбитий ринок збуту. Далі Сов. Союз відобрав силою зброї незалежність від тих дійсно високо розвинених держав, вислав сотні тисяч їхніх громадян на злидні і смерть, експлуатує їхні багатства, немилосерно здавлює кожну спробу частини його народів зберегти якунебудь зовнішню ознаку національної окремішности...

Цей курс тягнеться від 1919 р. коли то червона армія потоптала новоздобуту незалежність України. Це сталось тоді, коли новий большевицький уряд Росії святочно деклярував, що, згідно з його новою національною політикою, кожна частина колишньої російської імперії може свободно йти своїм шляхом. Така ж сама історія, якщо йде про Закавказзя і центральну Азію.

Большевицькі представники скажуть нам, що народи тих держав запросили сов. армію окупувати їх, бо ж вони найбільше хотіли стати частиною Сов. Союзу Чи ж існує яканебудь суверенна держава у світі — незалежна, демократична, економічно сильна з високим життєвим рівнем, яка свідомо запрошувала б мілітарну окупацію і політичне поневолення великим сусідом? Чи таке поневолення буде побажане ,коли той сусід має нижчий життєвий рівень, не має демократичного ладу і є під пануванням диктатури?

Ніяка вільна країна не буде запрошувати такої інвазії, ні поневолення. Народи України, прибалтійських держав, Східньої Европи, Кавказу і центральної Азії не запрошували її. Їх накинено їм. Їм ніколи не дано змоги вибрати волю. Це право ще далі заперечує їм Сов. Союз, Союз, що як твердить той самий Сов. Союз, повинно б бути правом кожного народу.

Чи ж Сов. Союз має бути тільки єдиною колоніяльною потугою, що залишилася ще в світі? Чому Сов. Союз має бути більше недоторкальною імперією, ніж яканебудь інша? Не можна і не сміють бути стосовані інші мірки до сов. імперіялістів. Не може бути подвійної мірки в Об'єднаних Націях.

Декларація Об'єднаних Націй не знає різниці, якщо йде про колір чи расу, щодо чужого панування і визиску, ні не кваліфікує права народів до самовизначення. Вона вживає всеохопне слово „всі" у вступі так, що всі народи мають непозбувальне право до повної свободи, користуватися своєю суверенністю і недоторканістю своєї національної суверенности".

Представник ЗДА зайняв тверде становище супроти совєтського імперіялізму на 16-ій загальній сесії восени 1961 р. Сен. П. Юзик пригадав становище през. Кеннеді і заяву амб. А. Стівенсона з 25-го листопада 1961 р. про російський імперіялізм та колоніялізм супроти України. На 17-ій заганьній сесії Об'єднаних Націй політика Канади і ЗДА була тотожною супроти російського імперіялізму.

Тому треба було сподіватись, що на 18-ій загальній сесії Об'єднаних Націй минулої осени, буде сильніший спільний тиск з огляду на гармонійне становище Канади і ЗДА супроти російського імперіялізму. Американський делеґат Єйтс підкреслив у своїй промові 4 грудня 1963 р., що ця нова імперія прямує до розпаду — на щастя для решти світу. Як обсерватор сенату, заявив промовець, я зажадав від делеґації Канади теперішнього уряду підтримати становище уряду Канади. Відповідь не була притаклива, бо новий уряд веде політику явного не-зобов'язання з огляду на теперішній продаж пшениці Сов. Союзові. Продаж пшениці до СССР урядом Діфенбейкера, була моя відповідь, не спинила його від засудження сов. російського імперіялізму та станути на захист справи поневолених народів як принципової справи.

Щорічне святкування українцями у вільному світі акту 22 січня 1918 р., на основі якого український парлямент проголосив незалежність України ,пригадує вільним націям вільного світу, що українці — стара нація, що була поневолена російськими царями і вкінці здійснила своє право самовизначення. Створення незалежної Української Народної Республіки було відкиненням російського імперіялізму і колоніялізму в усіх його формах. Нова держава відкинула автократію і тиранію царів та диктатуру однієї партії ,що її установив Ленін. Акт 22 січня проголосив повну демократію, ґарантуючи свободу слова, преси, релігії, зборів і страйків; усім меншинам заґарантовано „національно-персональну" автономію.

Якщо б західний світ був признав і підтримав ту демократичну українську республіку в її початках, згідно з засадами Вілсона, то був би імовірно не допустив до поширення большевитської Росії в Сов. Російську імперію, що стала загрозою свободи націй, демократії і миру в світі. Українська нація пролила море крови своїх найкращих синів і доньок за свою волю і демократію і далі стоїть у немилосерній боротьбі проти тоталітарного сов. російського імперіялізму. Якщо декляраціо Об'єднаних Націй про те, що всі народи мають непозбувальне право до повної свободи, виконувати свою суверенність і неподільність своєї національної території, пристосовується рівносильно до без історичної державности народів Африки й Азії, то дійсно вона мусить бути застосована до української нації з історичною державністю ,що вже покористувалась своїм правом самовизначення актом 22-го січня 1918 р.

Якщо світ має бути безпечним щодо свободи, демократії і миру, тоді не тільки ЗДА і Канада, але й усі нації спільним зусиллям в Об'єднаних Націях мусять примусити уряд Сов. Союзу признати право самовизначення неросійським націям під пануванням російських комуністів.

Слід згадати, що в англомовному щоденнику „Ди Едмонтон Джорнел" з п'ятниці, 24 червня, появилась світлина сен. П. Юзика з короткою заміткою про нього, бенкет і відзначення роковин святочним концертом. Щойно в числі з понеділка, 27 березня ц. р. появилось інтерв'ю з сен. П. Юзиком про занепад комунізму, катастрофальну політику з колективізацією, що довела населення СССР до вимирання з голоду, про необхідність засудити політику СССР в Об'єднаних націях, про думку американців, яцо йде про політику Канади, про упадок престижу Канади внаслідок політики прем. Пірсона, про засудження урядом прем. Діфенбейкера, політики росіян на терені ОН і вкінці думки сен. Юзика про реформу сенату..

У тому ж числі з понеділка появилась теж у згаданому щоденнику коротка згадка про святочний концерт у неділю, 26 січня, в роковини Державности і Соборности України з коротким змістом промови головного предсідника УНС Й. Лисогора на святочному концерті в „Ювелійній Авдиторії".

Святочний концерт.

Простору залю „Ювілейної Авдиторії" заповнило вщерть українське громадянство з обома дорогими Владиками в неділю, 26 січня ц. р. з метою гідно вшанувати 46-ті роковини Державности і 45-ті роковини Соборности України. Святочний концерт, що його зорганізував відділ КУК в Едмонтоні, почався точно в год. 3-ій пополудні гимном „О, Канада!", що його відіграла піяністка пл. сен. М. Дитиняк. Коротке вступне слово виголосив в обох мовах голова КУК д-р М. Снігорович, підкресливши з притиском висловлену вже на бенкеті свою думку, що імперіялізм і колоніялізм Сов. Росії мусять бути знищений.

На концертову програму склались виступи чотирьох хорів: мішаного катедри св. Івана під орудою О. Єфимчука, який відспівав „Боже великий, єдиний" — муз. М. Лисенка і „Тебе, Бога, хвалимо" — муз. Д. Бортнянського; чоловічий хор УНДому під орудою М. Свистуна дві пісні: „Гуляли, гуляли" — слова Ю. Федьковича, муз. О. Нижанківського, „Наш рідний край" — муз. Д. Котка; жіночий хор ОЖЛВУ під проводом М. Соханівського: „22 січня" — слова Т. Федорів, муз. С. Яременка і в'язанку стрілецьких пісень та УПА — муз. О. Залеського. Уривок з опери „Тарас Бульба": „Ох брате, брате!" — муз. М. Лисенка відспівав ліричний баритон Ю. Климкович при фортепіяновому супроводі п-ні М. Дитиняк. Співак має прегарний голосовий матеріял і тому було б гріхом не піти до доброго учителя співу та не вишколювати свого голосу, маючи всі дані до того, щоб, пройшовши основний вишкіл, стати добрим солістом і здобути славу собі та українській нації. Молоденька Є. Спачинська відограла на скрипці „Концерто ін А Мінор — Дж. А. Якобі" при фортепіяновому супроводі п-ні Д. Івасюк. Молоденькі учні школи проф. С. Яременка відіграли під його проводом: „Менует" — муз. В. А. Моцарта, „Щедрик" — муз. М. Леонтовича і „Марш" — муз. Й. С. Баха при фортепіяновому супроводі Адріяна Чорновола і п-ни Лариси Блавацької. Концерт закінчив чоловічий хор „Дніпро" під проводом Романа Солтикевича, що відспівав відому козацьку пісню „Гей, не дивуйтесь!" — муз. М. Лисенка з фортепіяновим супроводом з опери „Богдан Хмельницький" в музичній обробці композитора Майбороди і пісню „Вставай, народе!" — слова І. Багряного, муз. Гр. Китастого, при фортепіяновому супроводі ст. пл. О. Іванусів, вкінці оба гимни: „Ще не вмерла Україна!" і „Боже, щасти Їй". Сценічне оформлення: герб України тризуб посередині на тлі й обрамуванні гербів всіх земель України — виконав мистець — маляр Вадим Доброліж.

Виступ гол. предс. УНС Й. Лисогора.

Висловивши подяку о. Сопулякові та Едмонтонському Відділові КУК за запрошення на відзначення роковин проголошення Незалежности й Соборности Української Держави, головний предсідник УНС Й. Лисогір передав присутнім сердечні привітання від УККА, Крайового Комітету Побудови Пам'ятника Шевченка, УНС та від усіх патріотів — американців українського походження. Він пригадав присутнім, чому саме ми зійшлися в цей день на врочисте відзначення подій 22-го січня 1918 - -9 р.р.: щоб віддати поклін завзятим і хоробрим землякам, що об'єднались після 1-ої світової війни в суцільну націю та проголосили свою країну — Україну — Вільною й Незалежною Соборною Державою; щоб задокументувати перед світом нашу глибоку любов до нашої спадщини, до нашого славного минулого, та віру і волю, справедливість і пошанування особистої гідности — ці основні признаки західньої демократії, які й були метою українського уряду та збройних сил УНРеспубліки в 1918 - 21 роках. Московські червоні орди, загарбавши нашу землю, не змогли знищити ідеї волі та незалежности. Теперішні святкування в Едмонтоні та по всьому вільному світі служать за живий доказ, що ми не забули наших братів у старому краю. Справі визволення України присвячується щораз більше уваги також у всьому чужому вільному світі. Жахливу ціну заплатив український народ за події 1918 - 21 років, одначе Москві не вдалось і не вдасться зламати український дух.

Далі промовець зупинився на кривавих розправах Сталіна з Україною в 30-х роках та злочинах його наступника Хрущова: русифікація, комунізація, моральний і фізичний терор, голод, що були й надалі зостаються основними методами політики Москви в Україні. Хоч за Хрущова заведено дещо менше поліційної контролі, все ж подорожування обмежене, життя в Україні нужденне, бракує навіть предметів першої потреби, бо, зрештою, комунізм і не мав ніколи на меті добро всім людям. Його головна мета — заволодіти світом. Загарбавши багато країн, великий червоний ведмідь простягає далі свої пазурі до країн, розташованих близько нашого порога.

— Вільний світ, — казав п. Лисогір, — знаходиться тепер в більш критичній небезпеці, ніж раніше. Ми, українці, давно маємо плян протидіяння Сов. Союзові, — боротьба за звільнення поневолених народів СССР, використовуючи кожний засіб дипломатії, т. зв. культурну виміну, торгівлю та подорожі туристів. Треба започатковане кол. прем'єр-міністром Канади дост. Іваном Діфенбейкером нап'ятнування колоніялізму Сов. Союзу підняти та енергійно продовжувати. Треба переконати уряди наших країн — Америки й Канади — прихильно віднестись до цієї справи, а ми, українці, маємо всі дані бути корисними в цих потрібних акціях.

Згадавши здобутки українців Америки та вагу і вплив наших організацій в американському політичному світі, гол. предсідник УНСоюзу особливо підкреслив багато більші й важливіші досягнення на цих відтинках українців Канади, закликаючи до максимального використання тих надбань для спільної мети — поборення комунізму та визволення поневолених націй. „Нам потрібні не заходи на випадок наглої потреби, тільки постійна акція", сказав історик Тойнбі. Закликом до тієї постійної акції за визволення волелюбного й талановитого, але безталанного українського народу й закінчив свою промову п. Й. Лисогір.

Сен. Павла Юзика представив приявним п. Роман Осташевський, після чого гість з Ню Йорку Й. Лисогір виголосив святочну промову, яку приявні нагородили голосними оплесками, як і не щадили їх усім іншим виконавцям, зокрема хорові „Дніпро" за його останню пісню „Вставай, народе!", і солістові Ю. Климковичеві і жіночому хорові за прегарні гуцульські однострої.

У неділю, 9-го лютого 1964 року
В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
бл. п. б. ПОЛКОВНИКА, ПРОФЕСОРА
та визначного політичного і громадського діяча
Кирила Васильовича ДАЦКО
після Служби Божої о год. 12-ій дня
буде відслужена
в Українській Православній Автокефальній Церкві
ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.
вул. 2225 N. Mascher Street
ПАНАХИДА

До численної участи в Панахиді — запрошуємо Громадянство, про що й повідомляємо.

Дружина ІРИНА — вдова
та Брат з Родиною

У 25-ТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого
БАТЬКА, ДІДУНЯ, ПРАДІДУНЯ і ВУЙКА
бл. п. о. Івана ПІСЕЦЬКОГО
бувшого пароха Корцева, Голови Повітової Ради в Городенці, колишнього духовника Української Галицької Армії,
будуть відслужені
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
ІЗ ПАНАХИДАМИ
дня 5-го лютого 1964 року

БАЛТІМОР, Церква св. Архст. Михаїла, година 8-ма рано
ДІТРОЙТ, Церква Непорочного Зачаття ПРДМ, година 7:30 рано
МОНТРЕАЛЬ, Церква св. Архст. Михаїла, година 9-та рано
ПІТСБУРҐ, Церква св. Йоана Хрестителя, година 8-ма рано

ДАНИЛО ПІСЕЦЬКИЙ — син, враз з дружиною ГАЛЕЮ та дочкою ЛЕСЕЮ
ДАРІЯ ПІСЕЦЬКА — дочка
ЗЕНОВІЯ КАМІНСЬКА — дочка, враз з мужем ОЛЕСЕМ та дочкою ХРИСТЕЮ
ОКСАНА ВИННИЦЬКА — внучка, враз з мужем ЛЕВКОМ та сином АНДРІЙКОМ
МАРТА ФАРЛЕЙ — внучка, враз з мужем АНДРІЄМ та синком ДАНЬОМ
інж. ЕВГЕН ПИНДУС — сестрінок

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. ІВАНА БУДЗІЦЬКОГО
10 дол. на Український Католицький Комітет
складають
Ірена і Роман ЛЕВИЦЬКІ
з Елізабету

КОНКУРС

ЧИТАННЯ РІДНОЇ КНИЖКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ — З НАГОДИ 150-ЛІТТЯ УРОДИН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Щоб належно та всебічно вшанувати 150-ті роковини уродин нашого найбільшого поета, національного Пророка та борця за волю України — Тараса Шевченка — Патронат „Молодої Просвіти" у Філядельфії, рішив влаштувати конкурс читання рідної книжки з нагородами для нашої молоді у віці від 7-ох до 20-ох років життя.

Щоб цей конкурс приніс найкращі успіхи, береться до уваги три групи молоді:

До першої групи належатиме молодь в віці 7—11 літ життя, до другої ті, що мають 12—15 літ включно, а до третьої ці, що закінчили 15 літ життя — до 20 включно.

Кожний учасник (иця) конкурсу повинен (на) уважно прочитати щонайменше десять українських книжок, відповідних до їх віку та розвитку та написати звіт з прочитаного на аркуші канцелярійного паперу для кожної книжки осібно. (Першенство матимуть ті, що прочитають більше).

Звіт має бути опрацьований особисто та написаний власноручно і має обіймати: ім'я та прізвище враз з датою уродження кандидата (тки), а також назву організації, до якої належить,

Ім'я та прізвище автора книжки та її назву.

Зміст прочитаної книжки, обіймаючи цілість твору. Читачі II-ої групи подадуть ще головну думку твору, або ідею автора, яку він розвиває у творі. Читачі III-ої групи крім того додадуть ще оцінку або рецензію книжки.

Зголошення кандидатів до конкурсу кінчається 31-го березня 1964 р. і можуть мути доконані особисто або поштою (Молода Просвіта 800 Н. 23-тя вул., Філядельфія, Па.), а звіти можна приносити, чи присилати частинно, або всі разом до 30-го листопада 1964.

В перших днях грудня буде зорганізована фахова комісія, яка оцінить звіт а в разі сумніву, переведе особисту провірку з учасниками та призначить нагороди, яких буде по три (а може й по більше) в кожній групі.

Від рішення комісії відклику не буде.

Нагороди: І-ша бюст Т. Шевченка, ІІ-га — Статуетка, ІІІ-тя — Вартісна книжка. Кожний нагороджений (а) одержить відповідну грамоту.

Поради, які книжки читати і де їх одержати, уділяє Патронат Молодої Просвіти. До конкурсу може стати молодь цілої Філядельфії, незалежно до якої організації належить, чи не належить.

Патронат М. Пр. радо прийме пожертви наших громадян на видатки, цв'язані з згаданим конкурсом.

Патронат Молодої Просвіти

„Кобзар" знову в телевізії

Мішаний хор Лос Анджелесу „Кобзар", голова — П. Марцинів, під диригентурою маестра В. Божика знову виступав в телевізійній програмі 7-го каналу в неділю, 12 січня ц. р. Колядки, щедрівки та інші різдвяні пісні були в програмі виступу, що супроводився дуже вдалими поясненнями спікера станції в англійській мові наших традиційних звичаїв на Різдво і Новий Рік. Хор співав гарно, як завжди, але телевізійна передача цього року була ще ліпша,, ніж минулого. Український тризуб, українська пісня, український національний одяг уже відомі тисячам каліфорнійців-американців завдяки нашому „Кобзареві". Хор і далі продовжує свою працю та бере участь у всіх важливіших імпрезах Культурного Осередку Лос Анджелесу. Як повідомляють з Управи Хору, найпекучішою проблемою для хору є брак допливу молодих сил. Дуже мало співає в хорі молодих хлопців і дівчат. Це мали б затямити батьки й матері, що мають талановитих та охочих до співу дітей

Ів. Ов.

● В Еспанії близько 50 осіб оскаржено в організуванні крадькома соціялістичної партії. В Еспанії всі партії заборонені, крім одної Фаланги. Однак еспанський уряд покищо зволікає з судовою розправою в цій справі, щоб не насторожувати проти себе ті західньо-европейські країни, які мають соціялістичні уряди.

УСК Ню Йорк переміг „Готу" і зайняв друге місце

Норт Берген, 2-го лютого. — Футбольна дружина УС-К-у Ню Йорк здобула цінну перемогу на виїзді зі сильним суперником С.К. „Гота". Ці тверді і завзяті змагання за першість „Великої Десятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу закінчилися скромним вислідом 1:0, який приніс УСК-ові дві цінні точки. Після цієї виграної УСК опинився на другому місці показника „Великої Десятки" і зрівнявся в рахунку здобутих і втрачених точок з другими кандидатами на першунів: Грецько - Ам. С.К., який стоїть завдяки кращому відношенні воріт на першому місці, та „Джуліяною", яка займає третє місце. На 31-ій хвилині відкритої гри першої половини В. Шмотолоха здобув переможні ворота для УС-К-у сильним стрілом після подачі від Скірки з вільного. В другій півгрі УСК повів дефензивну гру. В одинадцятці УСК-у визначилися: воротар Яблевський, який оборонив близько кінця змагань карного. Цап і Янг в оборонних лініях, та В. Шмотолоха в нападі.

„Чорноморська Січ" з Нюарку добилася теж гарного успіху в сімковому турнірі в залі Арморі в Петерсоні, перемагаючи минулої п'ятниці, 31 січня, добру і досвідчену сімку італійського клюбу „Рома" вислідом 1:0. Ворота для „Січі" стрілив в 21-ій хвилині гри Л. Вільчак. „Чорноморська Січ" здобула перемогу завдяки жертвенній грі всіх змагунів та взірцевій співпраці цілої сімки, в якій спеціяльно вирізнився воротар Голуб і Павлишин. Після четвертої рунди гор сімкового турніру „Чорноморська Січ" займає четверте місце в групі восьми дружин з рахунком точок 4:4 та відношенням воріт 9:9.

У Ню Йорку відкрито виставку 2-ох молодих мистців — Титли і Вижницького

Ню Йорк. — В неділю 2-го лютого ц. р. відкрито в Літературно - мистецькому Клюбі малярську виставку двох молодих мистців — Ярослава Вижницького і Богдана Титли. Відкриваючи виставку,, голова ЛМКлюбу і голова Об'єднання мистців українців в Америці проф. Сергій Литвиненко звернув увагу на чисельний зріст групи молодих мистців та їх активізацію в Об'єднанні, що йде впарі з збагачуванням української мистецької творчости в Америці. Ярослав Вижницький абсольвент Крайової академії гарного мистецтва в Ню Йорку, виставив 20 картин, самі олії, здебільша квіти й пейзажі, але також один портрет і один акт.. Знову ж Богдан Титла, абсольвент мистецького відділу у Сити коледжі, виставив тільки 4 олії, зате 17 акварель, також здебільша квіти й пейзажі. Обидва мистці і технікою і підходом до тематики різні один від одного, тому виставка багата й різнородна. Зараз у першому дні було коло сотні відвідувачів.

Страйк буксирних човнів спаралізував рух в нюйоркському порті

Ню Йорк. — В суботу 1-го лютня почався тут несподівано страйк залог буксирних човнів, танкерів та барж, який спаралізував ввесь рух в цьому великому порті, бо 3 000 робітників припинили працю. Страйк вибух несподівано, бо провід робітничої спілки заключив був у п'ятницю договір із власниками кораблів, який члени спілки мали ратифікувати. Але члени відкинули договір, й так в суботу почався страйк. Працівники на буксирних кораблях домагаються підвищення платні по 53.75 цента за годину праці та інших полегшень. Але головною причиною невдоволення робітників є те, що в новому контракті не було жадного поліпшення для тих членів залоги, які відбувають довші прибережні плавби і через те довший час мусять бути поза домом. Представник моряків казав, що вони пересічно мусять бути 9 місяців поза домом і тільки три місяці вдома в цілому році. Кораблі, і пасажирські і вантажні, мають трудноші в причалюванні до портових причалів без допомоги буксирників, і те причалювання триває цілі години замість кільканадцять мінут.

УКРАЇНЦІ НА КОНВЕНЦІЯХ В ШИКАҐО

(Закінчення із стор. 2-ої)

ладі Самуеля Г. Кросса). Доповідач проф. Н. Алссен з Ню Гемширського університету розвинув нове оригінальне розуміння слова „Волос", що згадується в цьому договорі. Його доповідь не була, однак, завжди науково витриманою, бо чи з премедитації, чи з незнання справи уникав він термінів „Русь", „русичі", а замість їх уживав „Рашія", „рашіян", що тоді зовсім не існували.

Найпомітнішим був виступ українців на сесіях Американського Назвознавчого Т-ва. Тут українці дали три оригінальні доповіді. Проф. Яр. Рудницький доповідав про „Само — ім'я першого слов'янського правителя". Його доповідь була пройнята глибоким науковим підходом і побудована на автентичних, добре використаних матеріялах.

Проф. Джон П. Полс із Синсинаті говорив про „Назви рік прип'ятського басейну". В своїх доказах він використав пребагаті фолкльорні матеріяли українського Полісся. Доповідь була насичена відповідно підібраним матеріялом і витримана збоку ономастики й лінґвістики.

Третю доповідь виголосив Володимир Жила з Тексас Технолоджікел Коледж у Лабоку. Він говорив на тему „Українські й російські прізвища в Харківському переписі населення з 1660 року". В своїй доповіді проф. Жила обговорив суфікальні закінчення українських і російських прізвищ. Цей перепис населення, як вказав доповідач, нараховує двадцять шість українських суфіксів і чотири російські, з того тільки один — „ской" справді російський, інші спільні російській і архаїчній українській мовам.

З не-українців цікаві доповіді виголосили проф. А. Сенн, голова Назвознавчого Т-ва на 1963-ий рік, і проф. А. Салис з Філядельфії. Професор Сенн говорив у загальному про багатства, що випливають з прізвищ, зокрема при їх інтерпретації, а проф. Салис доповідав про „ім'я Іван серед слов'ян і балтійців". Він ствердив, що серед українців це ім'я виступає в 26-ти варіянтах.

В дискусіях над доповідями з українців брали участь професори Яр. Рудницький, М. Овчаренко й Дж. Полс. Проф. Рудницький головував на передобідній сесії 30-го грудня, а на ділових нарадах подав короткий звіт із Міжнародного конґресу назвознавства, що відбувся в Амстердамі у серпні 1963-го року. Цікаво відмітити, що 50% матеріялів, заторкнутих на цих сесіях, були присвячені слов'янській тематиці, а з дев'яти доповідей дві були повністю на українські теми. В цілому всі сесії проходили на високому рівні. Головою Американського Назвознавчого Т-ва на рід 1964 обрано проф. І. Гельбан з Шиказького університету.

В рямцях цих конвенцій професори - українці відбули коротку ділову нараду, присвячену питанням української науки на чужині. Проф. Р. Смаль-Стоцький в ході нарад ствердив пекучу потребу опрацювати фундаментальні твори англійською мовою на українську тематику. Ще раз відмічено важливість публікації українського етимологічного словника, автором якого є проф. Яр. Рудницький. Третій зшиток цього словника вже незабаром появиться на полицях книгарень. Цікаво, що цей словник викликав також велике зацікавлення серед совєтських учених, які мали можливість познайомитись з ним під час останнього конґресу славістів у Софії. Це, як підкреслив професор Смаль-Стоцький, ще один маркантний доказ, що українська наука на еміґрації творить нові надбання, до яких прислуховуються вчені на батьківщині. Вони прислуховуються, продовжував наш сеньйор, а потім навіть стараються наздогнати нас, як було, наприклад, з виданням енциклопедії. Також відмічено поважний ріст складу професорів українців, що працюють в американських університетах. Проф. Лев звернув увагу присутніх на необхідність заохочувати молодь до студій на яких прислухуються вчені на в'янських курсах.

Під час прийняття, що відбулося в Моррісон готелі 29 грудня, відзначено 70-ліття сеньйора української науки — проф. Романа Смаль- Стоцького, голови НТШ в ЗДА, і 30-ліття наукової праці професора Яр. Рудницького, голови канадійської ВУАН.

2[illegible]-го грудня відбулося прийняття у панства Денисюків, на якому заслужений видавець заявив про закінчення видання чотирнадцяти томів творів Шевченка. Він поділився з присутніми своїми плянами на майбутнє, а саме, що береться до реалізації нового проєкту — видання історії української еміґрації.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 8-го ЛЮТОГО 1964 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Річні Загальні Збори Т-ва Львів 346 Відд. в год. 7-ій веч. Проситься членів прибути на Збори точно. З огляду на рішення Уряду й Управи Спортового Клюбу „Львів" побільшити число членів нашого Відділу до 500, просимо привести зі собою хоч по 1-2 кандидатів, що бажають стати членами нашого Відділу, або принести список кандидатів. — В. Сторожинський, предс., Р. Чучкевич, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Місячні збори Т-ва Б. Хмельницького 158 Відд. в год. 7-ій веч. в залі УНДому при 216-218 Grand St. Проситься вирівняти свої вкладки до 25-го кожного місяця. Ю. Павчак, предс., П. Дубовецький секр.

НЕДІЛЯ, 9-го ЛЮТОГО 1964 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ 367 Відд. в год. 1:30 по пол. в церковній залі. — Ю. Кушнір, пред., Т. Песко, касир, В. Попович, секр.

Зі спорту

УКРАЇНСЬКІ ДРУЖИНИ В СІМКОВОМУ ТУРНІРІ ШИКАҐА

В неділю, 5-го січня почався у Шикаґо Евню Арморі в Шикаґо вже тринадцятий сімковий футбольний турнір, який триватиме дев'ять тижнів. Змагання цього турніру відбуваються в двох дивізіях, Першій та Вищій, в яких грає в цьому сезоні по десять дружин. Дві перші дружини Першої Дивізії при кінці сезону ввійдуть до Вищої Дивізії, в якій змагатимуться в наступному сезоні, а дві останні дружини Вищої впадуть до Першої.

„Леви" — „Швабен" 0:2

„Крила" — „Вікінґи" 0:0

В змаганнях першої неділі, 5-го січня „Леви" зустрінулися з минулорічним віце-чемпіоном Вищої Дивізії сімкою „Швабен" і потерпіли поразку. „Леви" втратили вже в 14-ій хвилині свого доброго оборонця Буччі через контузію ноги і не потрапили використати декількох догідних нагод здобути ворота.

Безворітні змагання „Крил" у Першій Дивізії зі шведами були заслугою дуже доброго воротаря зі сумівських „Тиґрів", Куця, який грав на воротах „Крил".

„Леви" — „Грін-Вайтс" 0:1

„Крила" — „Гузірс" 1:3

В другій неділі турніру, 12-го січня, „Леви" заграли дуже гарно в полі, але знов брак стрільців вирішив змагання в користь противників — минулорічних першунів Вищої Дивізії.

„Крила' ' заграли досить слабі змагання, не виявляли ініціятиви і знов добрий воротар Куць мав багато праці.

Цісі неділі дорістi сумівських „Тиґрів" програв із сильнішими фізично німцями дружини „Ганза" вислідом 0:3.

Третя неділя турніру, 19-го січня, була для українських дружин Шикаґа успішною. Всі три українські сімки здобули в своїх грах точки:

„Леви" — „Кікерс" 0:0

„Крила" — „Атляс" 0:0

Дорість „Левн" — „Ґрін Вайтс" 3:1

Найкраще записалися „левенята", які заграли в присутності двох тисяч глядачів справжній під оглядом техніки футбол. Ворота для дружини доросту „Левів" здобули: Парух 2 і Зарицький 1.

Старша дружина „Левів" відібрала від дуже добрих німців одну точку і цим піднеслася в показнику десяти дружини Вищої Дивізії на восьме місце. „Леви" були в цих змаганнях вже більше аґресивні і по-геройськи боронили теж своїх воріт.

„Крила " мали перевагу над мексиканцями дружини „Атляс" у змаганнях Першої Дивізії, але мусіли вдоволитися тільки нерішеною. Після трьох відбутих гор „Крила" мають малі вигляди посягнути по перше або друге місце Першої Дивізії, що означало б аванс до Вищої Дивізії.

Петро Головатий

РОМАН САВЧАК ПЕРЕВИБРАНИЙ НА ГОЛОВУ УСО „ТРИЗУБ"

Загальні Збори УСО „Тризуб", які відбулися в неділю, 19-го січня у Філядельфії, схвалили одноголосно абсолюторію минулорічній управі і перевибрали на наступний рік на пост голови УСО Романа Савчака. Присутні в числі 150 осіб члени УСО вислухали звітів успішної діяльности ланок футболу, тенісу, плавання, жіночої відбиванки, шахів та японської боротьби, як теж фінансових звітів, і начеркнули пляни праці та фінансування професійної ланки футболу на новий рік.

До складу управи поруч довголітнього спортового діяча Філядельфії Романа Савчака, як голови, ввійшли наступні особи: інж. Я. Жмуркевич і С. Новоженюк — заступники голови, В. Ощипко — секретар, В. Качор — скарбник, Г. Давид — орг. референт, В. Завадович і М. Швець — імпрезові референти, інж. М. Ліщинський — книговод, М. Субтельний, С. Микитка і І. Васюрка — члени, д-р М. Войтович — лікар УСО, Б. Паздрій і О. Ортинський — комітет перебудови дому, Б. Сірий — ланковий футболу, д-р Ю. Колтун — ланковий шахів, В. Гарасевич — ланковий плавання, О. Лучин і Л. Сілецька — ланкові відбиванки, інж. П. Шиприкевич — ланковий тенісу і Б. Аннюк — ланковий столової ситківки. До Контрольної Комісії були вибрані: інж. М. Ганін, д-р Р. Голубінка, С. Мазурок, інж. М. Нич і М. Пришляк, а до Товариського Суду: д-р Я. Бернадин, С. Спринський і В. Варвара.

Зборами проводила президія в складі: мґр. Т. Бак-Бойчук — предсідник, інж. Я. Жмуркевич — заступник, та Р. Беднарський і А. Гаврилів — секретарі.

ТАРЗАН, ч. 5182. Вплзливість адвоката...

— На нещастя, — почав містер Бойлен — адвокат любить бути внаслідок своєї професії цинічним і підзорливим...

— Говоріть до речі! — перервав Барнес, — і уважайте, щоб ви не говорили нічого більше!

— Справді, — відповів Бойлен. — Бачите, я це знаю добре, як важливим є це знайти вашого племінника Боббі... Але чи ви хочете знайти його живим, чи мертвим?